

RAMÍREZ BELLERÍN, Laureano
Manual de traducción chino / castellano
Barcelona: Gedisa, 2004. 420 p.

Ens trobem, sens dubte, enfront d'una obra que serà de referència obligada dins dels estudis aplicats de la traductologia, concretament els de la didàctica de la traducció del xinès al castellà. Al nostre entendre, l'aproximació que en fa l'autor converteix aquest llibre en molt més que un manual de traducció i en una eina útil més enllà de la combinació de llengües que apareixen al títol. El manual és articulat al voltant de cinc nivells (caràcter, paraula, frase, text i context) i de dos grans apartats: el primer recorre els trets diferencials del xinès més rellevants per als traductors i el segon mira de resoldre algunes dificultats concretes que solen trobar els traductors novells. A continuació, presentem de manera resumida què podem trobar en cada una d'aquestes parts.

En el primer capítol, anomenat «Apreciaciones teóricas», Ramírez fa un breu repàs dels conceptes clau i autors més importants que ha donat la traductologia, incloent-hi els autors xinesos, fet en si mateix destacable, ja que és pràcticament inaudit en el marc dels estudis sobre la traducció que es fan al món acadèmic occidental (cosa que, per cert, no succeeix a l'inrevés).

En el segon capítol, «El idioma chino», l'autor fa una descripció de la llengua xinesa, meritòria per la seva exhaustivitat i alhora intensitat (resumida en unes noranta pàgines). Aquest repàs va des de la família de llengües a què pertany, els dialectes, orígens i evolució de l'escriptura fins als sistemes de transcripció, etc., sense oblidar els diferents nivells d'anàlisi textual: lèxic (caràcter i paraula), morfològic i sintàctic.

En el tercer capítol Ramírez aborda el text com a superestructura que engloba i defineix el significat dels elements inferiors. L'autor repassa tota una sèrie de temes que són importants a tenir en compte per al traductor en l'anàlisi textual, com ara la cohesió, el tipus de text, els dialectes (geogràfics,

temporals, socials i individuals), el registre, l'estil i les convencions textuals del xinès.

Al capítol següent, titulat «Co-texto-subtexto y contexto: de lo explícito a lo implícito», l'autor analitza el context, entès en un sentit ampli, com un element que no tan sols participa del significat, sinó que pot resultar definitiu a l'hora de fer visible tot allò que no es veu però que es troba implícit en el text. Forma part d'aquest context l'anomenat context de cultura, en el qual tot traductor ha de ser competent per tal de no caure, per exemple, en el parany dels falsos amics culturals (de lingüístics pràcticament no n'existeixen pel fet que es tracta de dues llengües molt allunyades en tots els sentits). A la profusió de referents culturals que pot trobar el traductor en un text xinès, hem d'afegir-hi el repte que implica la intertextualitat, recurs molt usat —i sovint de manera encoberta— en la tradició literària xinesa.

El capítol cinquè, al qual es dediquen unes 70 pàgines, se centra en el tema de l'equivalència aplicada a casos concrets. En el pla lèxic, l'autor fa una selecció de deu paraules la traducció de les quals mai no és directa, sinó que depèn del context, a més a més dedica un apartat especial a les onomatopeies, les interjeccions i les frases fetes. En l'àmbit morfològic, Ramírez tracta de la traducció dels verbs modals, partícules aspectuals, estructurals i modals i, finalment, alguns tipus de complements específics de la llengua xinesa (resultatius, de grau i direccionals). Les dificultats d'ordre sintàctic també mereixen una secció a part per ser estudiades amb cert deteniment. En aquest capítol s'adopta plenament la forma de manual en la disposició de la informació, ja que la majoria d'apartats inclouen una breu explicació, seguida de nombrosos exemples que la il·lustren i, per acabar, van acompanyats d'uns exercicis de traducció que conviden l'alumne a practicar allò que s'ha explicat.

Al darrer capítol, «Las dificultades en su medio: texto y contexto», es presenta un cas pràctic d'anàlisi textual i la seva reformulació mitjançant la traducció perquè puguin servir de pauta a l'hora de fer front a un text xinès. La resta del capítol és format per un conjunt de vint textos ordenats de menys a més difícils, cada un dels quals va acompanyat d'una fitxa en la qual consten els principals elements d'anàlisi i les dificultats concretes que presenta cada text. S'ofereix un ventall de textos suficientment ampli perquè els alumnes que facin l'esforç de traduir-los tots puguin adquirir una experiència rica en diversitat textual i desenvolupin les habilitats necessàries per començar a caminar per aquest camí amb autonomia i cert criteri.

L'apartat de documentació que trobem després de les conclusions és de gran interès perquè consisteix en un recull, amb el seu comentari corresponent, de les obres de referència principals que ha de conèixer qualsevol traductor professional del xinès. Tampoc no han de passar per alt els quatre apèndixs finals perquè aporten informació pràctica i valuosa. Trobem, per exemple, una taula comparativa dels principals sistemes de transcripció del xinès que s'han usat arreu fins a l'actualitat (1), una llista de complements resultatius i direccionals amb una indicació orientativa del significat que aporten al verb al qual complementen (2), una llista de preposicions i les seves accepcions més comunes (3) i, finalment, una traducció de

les normes d'ortografia del *pinyin* (4), sistema oficial de transcripció del xinès que hauria de conèixer a la perfecció tot bon traductor o professional que es dediqui a temes relacionats amb la Xina. Cal destacar que tots aquests apèndixs són de creació pròpia.

En conclusió, es tracta d'una obra amb un tractament molt seriós i acurat, àmpliament documentada i amb un marcat caire didàctic (ho testimonien la gran quantitat d'exemples que acompanyen qualsevol explicació teòrica i el fet que s'inclouen els caràcters xinesos dels termes o noms propis més importants). Això no obstant, aquest manual que ha de ser útil no tan sols als estudiants de traducció, sinó també a traductors professionals i professors de llengua, ja que tracta de nombrosos aspectes que conviden també a la reflexió i propostes de solucions que són extrapolables a d'altres contextos. En definitiva, aquest manual és el primer llibre d'aquestes característiques que es publica al nostre país i aquest paper pioner és assumit perfectament per Ramírez, el qual, gràcies a la descripció de la llengua xinesa que fa a la primera meitat del llibre i l'anàlisi lingüística de caire contrastiu entre el xinès i el castellà, estableix un precedent important en l'intercanvi intercultural i interlingüístic entre aquest parell de llengües / cultures.

Sara Rovira

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

Reduccions 81-82 (març 2005).

Número monogràfic dedicat a la traducció poètica.

La revista *Reduccions*, dedicada exclusivament a la poesia, i que sempre s'ha distingit per oferir un espai important a les traduccions al costat de l'obra de poetes catalans —la llista d'autors que ens han arribat per primera vegada en català a través de les seves pàgines és notable—, ens ha regalat el 2005 amb un número doble monogràfic dedicat a la traducció poètica. Coordinat pel polifacè-

tic Víctor Obiols —poeta, traductor, professor de traducció a la Universitat de Vic, membre del consell de redacció de *Reduccions* i, ara de nou, després d'un parèntesi de molts anys, cantant i pianista sota el pseudònim de Víctor Bocanegra—, el volum manté la ja clàssica estructura de la revista, amb una secció de «Textos», una altra d'«Estudis i comentaris» i una tercera de «Notes», a més